

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS SHELACH • MAAMAR 2

וַיֹּאמְרוּ אֶל כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כֹּו'...

“And they said to the whole congregation
of the Children of Israel” (Numbers 14:7)

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/shelach/2/

1 ויאמרו אל כל עדת בני ישראל לאמר כו' טובה הארץ מאד מאד אם חפץ בנו הוי'

"And they said to the whole congregation of the Children of Israel, saying," etc., "The land is very, very good. If Havayah desires us,

והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש. הנה להבין ענין דקדוק לשון הכתוב במה שאמר מאד מאד שני פעמים.

He will bring us to this land and give it to us, a land that flows with milk and honey." Now, [we need] to understand the matter of the precise wording of the verse, in that it says "very" (me'od) two times: "very, very."

2 וכן ארץ אשר היא זבת כו'. יש להקדים שרש ענין המעשה דמרגלים למעלה במה שלא רצו ליכנס לארץ ישראל וגינו אותה כו'.

And likewise, "a land that flows," etc. [To explain this,] we must first preface [an explanation of] the root, above, of the episode of the spies: that they did not want to enter the Land of Israel, and disparaged it, etc.

הנה מבואר בע"ה דשרש המרגלים הוא מבחי' עולם המחשבי הנקי לאה כי הם היו מדור המדבר שנקראו דור דעה

Now, it is explained in Etz Chaim that the root of the spies is from the level of the World of Thought, which is called Leah. For they were of the generation of the desert, who were called "the generation of knowledge" (dor de'ah);

ועל כן לא רצו להשפיל א"ע ליכנס לארץ ישראל שהוא מבחי' עולם הדבור הנקי רחל.

and therefore they did not want to lower themselves to enter the Land of Israel, which is from the level of the World of Speech, which is called Rachel.

3 ולהבין ביאור הדברים הללו בהיות ידוע שעיקר המצוה בכניסת א"י הוא כמ"ש לעשות בארץ כו'.

To understand the explanation of these things: it is known that the main point of the mitzvah in entering the Land of Israel is as it is written, "to do in the land," etc.,

דהיינו לקיים שם התורה והמצות כי יש כמה מצות שתלוי' בארץ דוקא כמו בנין בית המקדש ודומיהן כו'.

that is, to fulfill the Torah and the mitzvos there. For there are a number of mitzvos that depend on the Land specifically, such as the building of the Beis HaMikdash, and the like, etc.

4 והענין הוא כי הנה עיקר התורה והמצות הוא להבדיל בין הטהור ובין הטמא דהיינו בחי'

The explanation is this. The main point of the Torah and the mitzvos is "to distinguish between the pure and the impure": that is, the level of

ברורים לברר הטוב מן הרע שעל ידי השבירה דמלכין קדמאין דתהו נפלו רפ"ח ניצוצין דתהו ונתלבשו בנגה להיות מעורב"י טו"ר כידוע והם צריכים עלייה

refinements (beirurim), to refine the good from the evil. For through the shattering of the primordial kings of Tohu, two hundred and eighty-eight sparks of Tohu fell and became encloded in nogah, so that they are a mixture of good and evil, as is known; and they need an ascent.

והיינו ע"י שיתבררו ויופרדו תחלה מן הרע הקשור בהם ואז יהיו יכולים אחר כך להתעלות למעלה למקור שרשן

This comes about through their first being refined and separated from the evil that is bound up with them; and then, afterwards, they will be able to ascend on high, to the source of their root.

והוא ענין המצות מעשיות מ"ע ומל"ת שע"י הל"ת נפרד הטוב מן הרע וע"י העשיה הוא בחי' עליית הטוב למעלה כו'.

And this is the matter of the practical mitzvos, the positive commandments and the prohibitive commandments: through the prohibitions the good is separated from the evil, and through the doing there is the ascent of the good on high, etc.

דהיינו עדי"מ כשעושה איזה מצוה כגון שנוטל אתרוג לנענע בו או צמר ועושה ממנו ציצית שהאתרוג והצמר הם מבחי' נוגה שהטוב מעורב שם ברע וכשעושה בו המצוה הרי הוא ממשיך בו השראת אור א"ס ונכלל הטוב

That is, for example, when one does some mitzvah, such as taking an esrog to wave it, or [taking] wool and making tzitzis from it: the esrog and the wool are from the level of nogah, where the good is mixed with the evil; and when one does the mitzvah with it, he draws into it the indwelling of the Infinite Light (Or Ein Sof), and the good

(דניצוצות דתהו שנתלבש בתוך האתרוג והצמר על ידי השבירה) באור א"ס הנמשך ע"י המצוה הזאת. (of the sparks of Tohu that became encloded within the esrog and the wool through the shattering) is included in the Infinite Light that is drawn down through this mitzvah.

ואמנם זה אינו כ"א כשנתברר תחלה ונפרד מן הרע ונעשה בחי' כלי להשראת אור א"ס אזי ע"י שיעשה המצוה ימשיך אור א"ס להיות שורה בו וע"י יתכלל בו כו'.

However, this is only when it has first been refined and separated from the evil, and has attained the level of a vessel for the indwelling of the Infinite Light. Then, through his doing the mitzvah, he will draw down the Infinite Light to dwell in it, and through this it will be included in it, etc.

5 והוא ענין דקדוקי המצות להיות האתרוג כך וכך דוקא ובאם שחיסר בו אחת מדקדוקיו הוא פסול.

And this is the matter of the fine details of the mitzvos: that the esrog must be such-and-such specifically, and if one of its details is lacking in it, it is invalid.

וכן הציצית אם חסר חוט א' הם פסולים דהיינו שאינם בחי' כלי להשראת אלקות ועכ"פ מובן מזה שעיקר התורה והמצות הוא לברר הטוב מן הרע שנתערב על ידי השבירה להפרידו מהרע ולהעלותו לשרשו כו'.

Likewise the tzitzis: if one thread is missing, they are invalid; that is, they are not at the level of a vessel for the indwelling of G-dliness. At any rate, it is understood from this that the main point of the Torah and the mitzvos is to refine the good from the evil with which it became mixed through the shattering, to separate it from the evil and to raise it up to its root, etc.

אך באמת אין זה מובן האיך יגרום האדם בחי' השראת אור א"ס ע"י שעושה המצוה

But in truth this is not understood: how can a person bring about the indwelling of the Infinite Light by doing the mitzvah?

כי מה שייכות והתחברות יש לו לאלקות על ידי שלובש התפילין ומתעטף בציצית לגרום ע"י המשכת אור א"ס או לגרום הפרדת הטוב מן הרע על ידי שהוא סור מרע כו':

For what relation and connection does he have with G-dliness through putting on the tefillin and wrapping himself in tzitzis, that he should thereby bring about a drawing down of the Infinite Light? Or that he should bring about the separation of the good from the evil through his "turning away from evil," etc.?

6 ב אך הענין יובן ע"פ מה שכתוב בזהר כד אתכפייא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין.

2. But the matter will be understood in light of what is written in the Zohar: "When the sitra achra (the other side) is subdued, the glory of the Holy One, blessed be He, rises up in all the worlds."

דהנה ידוע שיש שני בחי' בכללות ההשתלשלות העולמות והם הנקי' עגולים ויושר והם גי'כ בחי' נפש ורוח כידוע.

For it is known that in the chain of descending worlds (hishtalshelus) as a whole there are two levels, which are called Iggulim (Circles) and Yosher (Uprightness); and they are also the levels of Nefesh and Ruach, as is known.

7 וההפרש ביניהם הוא דבחי' עגולים האורות הם כלולים שם בהתכללות בבחי' העלם מבלי התחלקות לפרטי פרטיות בבחי' גילוי ועל כן נקרא בחי' עגולים כמו שהעיגול הוא בהשוואה אחת ואין בו התחלקות כו'.

The difference between them is that in the level of Iggulim the lights are included there in inter-inclusion, in a state of concealment, without division into minute particulars in a state of revelation. Therefore it is called the level of Iggulim: just as a circle is of one evenness, and there is no division in it, etc.

8 ובחי' היושר הוא כשמתגלים האורות ומתחלקים לפרטי פרטיות להיות כלולים מיו"ד ויו"ד מיו"ד כו'. והמשל בזה הוא כמו העילה שמקיף את העלול וכוללו

The level of Yosher is when the lights are revealed and divide into minute particulars, so that they are comprised of ten, and [each of the] ten of ten, etc. The analogy for this is like the cause, which encompasses the effect and includes it:

דהיינו כמו עד"מ הרב שמשפיע שכל לתלמידו שכאשר צריך להשפיע השכל אליו מצטרך לירד ממדרגתו ולצמצם את שכלו לעיין על כלי השגת התלמיד כו'

that is, by way of analogy, like a teacher who imparts an idea to his student. When he needs to impart the idea to him, he must come down from his level and contract his intellect, attending to the vessels of the student's comprehension, etc.,

ומשפיע השכל לפי ערכו אכן בעצמות שכלו הרי הוא כולל כל שכל של התלמיד מראשו לסופו.

and he imparts the idea according to [the student's] measure. Yet in the essence of his intellect, he includes the whole of the student's intellect, from its beginning to its end.

9 וגם ההשפעה שמשפיע להתלמיד שהיא באמת כציור ואופן שכל של התלמיד הרי היא כלולה בשכל של הרב בסקירה אחת בלתי התחלקות לחלקים והנה גם אחר שנמשכה מהרב להתלמיד

And even the influence that he imparts to the student, which in truth is in the form and manner of the student's intellect, is included in the teacher's intellect in a single glance, without division into parts. Now, even after it has been drawn from the teacher to the student,

הנה בתחלת השגתו אזי שכל התלמיד הוא מוקף עד"מ מאור אותו השכל ששופע לו מהרב ואור אותו השכל עודף על שכל התלמיד והשגתו ומקיפו מכל צד.

at the beginning of his comprehension the student's intellect is, by way of analogy, encompassed by the light of that idea which flows to him from the teacher; and the light of that idea exceeds the student's intellect and comprehension, and encompasses it on every side.

10 וביאור הענין היינו כי התלמיד בתחלת קבלתו השכל הנשפע לו אינו משיג השכל לעומקו עדיין

The explanation of the matter is this: at the beginning of his receiving the idea imparted to him, the student does not yet grasp the idea in its depth;

דהיינו שהשגתו השכל הוא רק דרך כלל בלתי התחלקות לעמוד על כל חלקי השכל והסברו' כל דבר בפ"ע.

that is, his grasp of the idea is only in a general way, without division, [so as] to fully comprehend all the parts of the idea and the explanations, each thing by itself.

11 וע"כ כללות אותו השכל הוא מקיף לשכל התלמיד בבחי' מקיף לבד עדיין ובלתי התחלקות. וזהו משל לבחי' ע"ס דעגולים.

Therefore that idea as a whole still encompasses the student's intellect in the manner of an encompassing [light] alone, without division. And this is an analogy for the level of the Ten Sefiros of Iggulim.

אמנם הנה אחר כך כשמתבונן התלמיד בשפע השכל וירד לעומקו וישיגו היטב אז יהיה אדרבה שכלו מקיף לאותו שפע השכל שיכנס בו שפע השכל בבחי' אור פנימי ממש ששיגנו יפה

But afterwards, when the student contemplates the flow of the idea, goes down into its depth and grasps it well, then, on the contrary, his intellect will encompass that flow of the idea: the flow of the idea will enter into it as an actual inner light, for he will grasp it well,

וגם יעמוד על כל חלקי הסברות שבו כל אחד על מכונה בפ"ע ולא בדרך כלל לבד והוא עד"מ בחי' יושר

and he will also fully comprehend all the parts of the reasonings within it, each one in its proper place, by itself, and not only in a general way. And this is, by way of analogy, the level of Yosher,

שהוא בחי' או"פ [ועמ"ש עוד מענין לא קאים אינש אדעתיה דרביה עד ארבעים שנין בדרוש בגדי לבן דכה"ג בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר].

which is the level of inner light (Or Pnimi). [And see further what is written on the matter of "A person does not grasp the mind of his teacher until forty years," in the discourse on the white garments of the Kohen Gadol (High Priest), in the Biur on "For on this day He shall atone."]

12 ולכן נקרא עגולים בחי' נפש ויושר הוא בחינת רוח שהוא מעלה ומדרגה עליונה מבחי' נפש ובא אחר כך וכענין מוחין דגדלות שבא אחר מוחין דקטנות

Therefore Iggulim is called the level of Nefesh, and Yosher is the level of Ruach, which is a higher quality and degree than the level of Nefesh and comes afterwards, like the matter of the mature intellect (mochin degadlus), which comes after the immature intellect (mochin dekatnus);

וכמ"ש בזהר ח"ב צ"ד ב' בר נש כד אתיילד יהבין ליה נפשא כו' זכה יתיר יהבין ליה רוחא כו' (וכמ"ש בע"ח שער עגולים ויושר ענף ג').

and as it is written in the Zohar, Part II, 94b: "When a person is born, they give him a Nefesh, etc. If he merits more, they give him a Ruach," etc. (And as is written in Etz Chaim, Sha'ar Iggulim VeYosher, Branch 3.)

והנה ממשל זה יובן למשכיל למעלה ענין העגולים ויושר דבחי' העגולים הוא שאורות עליונים הנמשכים מן המאציל ית' אינן נגלים עדיין בבחי' גילוי

Now, from this analogy the discerning will understand the matter of Iggulim and Yosher above. The level of Iggulim is that the supernal lights drawn from the Emanator, may He be blessed, are not yet manifest in a state of revelation,

רק הם בבחי' העלם והם כלולים יחד בלתי התחלקות לפרטיות להיות דבר בפני עצמו כח החכמה בפ"ע וכח החסד בפ"ע כו'

but are only in a state of concealment; and they are included together, without division into particulars, [each] to be a thing by itself: the power of Chochmah by itself and the power of Chesed by itself, etc.;

אלא הם כלולים ומוקפים יחד בהשוואה אחת והיינו מפני שאינו בבחי' גילוי רק בבחי' העלם.

rather, they are included and encompassed together in one evenness. And this is because it is not in a state of revelation, but only in a state of concealment.

ובחי' יושר הוא בחי' האורות כשהם יורדים ומתגלים שאז הם בבחי' התחלקות כל ספי' בפ"ע החכמה מיוחדת בכלי בפ"ע והבינה בפ"ע והיינו מפני שנתלבשו בכלים ונמשכו בבחי' גילוי כו'

The level of Yosher is the level of the lights when they descend and are revealed, for then they are in a state of division, each Sefirah by itself: Chochmah distinct, in a vessel of its own, and Binah by itself. And this is because they have become enclothed in vessels and have been drawn forth in a state of revelation, etc.

(וגם הם בבחי' התכללות שמתכללים זה עם זה כמו אברי האדם שאע"פ שהן רמ"ח אברים מכל מקום מתקשרים זה עם זה שגידי המוח יש ברגל כו')

(Yet they are also in a state of inter-inclusion, for they are included in one another, like the limbs of a person: although they are two hundred and forty-eight limbs, they are nevertheless bound to one another, for the sinews of the brain are in the foot, etc.,

והרי הן אדם אחד ועמ"ש בפ' נח בדרוש דור הפלגה כענין ההפרש בין נקודים לברודים ועמ"ש בפ' שמות ע"פ מי שם פה לאדם).

and so they are one person. And see what is written in Parshas Noach, in the discourse on the generation of the Dispersion, on the matter of the difference between Nekudim and Berudim; and see what is written in Parshas Shemos on the verse "Who has given a mouth to man?")

והנה שני בחינות הללו עיגולים ויושר הם נמצאים בכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין

Now, these two levels, Iggulim and Yosher, are found in all the worlds, from the head of all levels to the end of all levels:

דהיינו לפני אצילות ובאצילות עד בחי עשר ספירות דעגולים דעשיה וע"ס דיושר דעשיה וכללות ענינם הוא כנ"ל שהעגולים המה האורות כשהם נעלמים וכלולים בהתכללות מבלי התחלקות כו'.

that is, before the World of Atzilus (Emanation) and in Atzilus, down to the level of the Ten Sefiros of Iggulim of the World of Asiyah (Action) and the Ten Sefiros of Yosher of Asiyah. And their matter in general is as mentioned above: the Iggulim are the lights when they are concealed and included in inter-inclusion, without division, etc.

13 ומהם הוא שנמשכו כל ההעלמות וההסתרות שנעלם ונסתר בחי חיות האלקות היורד להחיות הנבראים ואינו נתגלה לנבראים רק בצמצום כו'.

And it is from them that all the concealments and hidings are drawn, whereby the G-dly life-force that descends to give life to the created beings is concealed and hidden, and is revealed to the created beings only in tzimtzum (contraction), etc.

וכמ"ש בע"ח שיש בחי היכלות למעלה יש היכלות דאהוי"ר ויש היכלות הרצון וכללות ענין ההיכל הוא שמעלים את בחי האור והחיות ומסתירו שלא יתגלה לנבראים

As is written in Etz Chaim, there are chambers (heichalos) above: there are chambers of love and awe, and there are chambers of will. And the matter of a chamber in general is that it conceals the light and life-force and hides it, so that it should not be revealed to the created beings

כמו שהוא בעצמו אלא מתצמצם כפי שיעור יכולת כלי הנברא להכיל אורו שאילו היה מתגלה יותר מכדי המדה היה מתבטל ממציאותו לגמרי.

as it is in itself, but rather it is contracted according to the measure of the capacity of the created being's vessel to contain its light. For if it were revealed beyond the measure, [the created being] would be nullified out of its existence entirely.

14 וכדי להיות התהוות בחי אהבה מוגבלת בנבראים שהוא בחי מחנה מיכאל וכן יראה מוגבלת במחנה גבריאל כו'

In order for there to come into being, in the created beings, a limited love, which is the level of the camp of Michael, and likewise a limited awe in the camp of Gavriel, etc.,

מבחי האור והחיות הנמשך מאור א"ס ית' שהוא בלתי מוגבל הוא דווקא ע"י צמצום והעלם האור כידוע.

from the light and life-force that is drawn from the Infinite Light (Or Ein Sof), may He be blessed, which is unlimited, it is specifically through a contraction and concealment of the light, as is known.

והצמצום שמצמצם את האור להיות ממנו התהוות אהבה מוגבלת הוא הנק' בחי' היכל האהבה כלומר שהוא ההעלם הגורם המשכת האהבה כו'.

The contraction that contracts the light, so that a limited love may come into being from it, is what is called the level of the chamber of love; that is to say, it is the concealment that causes the drawing forth of the love, etc.

וכן עד"ז בהיכל הרצון כו' וכנודע. (וע' מ"ש בפ' וישב בד"ה שיר המעלות כו' היינו כחולמים בענין אלביש שמים קדרות שמים הם העגולים הם מלובשים בבחי' קדרות כו' שהוא העלם והסתר כו' ע"ש).

And so too, in the same way, with the chamber of will, etc., as is known. (And see what is written in Parshas Vayeshev, in the discourse beginning "A Song of Ascents... we were like dreamers," on the matter of "I clothe the heavens in blackness": the heavens are the Iggulim, and they are clothed in the level of blackness, etc., which is concealment and hiding, etc.; see there.

ועד"ז יש לפרש ענין השראת והתלבשות העגולים בהיכלות וע' בע"ה שמ"א פ"ד ה' ועמ"ש בד"ה ביאו לבוש מלכות ובד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בענין מזון לבוש בית).

Along these lines one may explain the matter of the resting and enclothing of the Iggulim in the chambers. And see Etz Chaim, Sha'ar 41, chapters 4 and 5; and see what is written in the discourse beginning "Let them bring royal apparel," and in the discourse beginning "A Psalm, a song for the dedication of the House," on the matter of food, clothing [and] a house.)

וכן עד"ז בחי' הכלים הם מגבילים את האורות ומעלימים אותם שלא יתגלו כמו שהם אלא יהיו נגבילים בתוכם ושיהיה התגלות החיות רק הארה מועטת

So too, in the same way, the vessels limit the lights and conceal them, so that they should not be revealed as they are, but should be limited within them, and so that the revelation of the life-force should be only a slight glimmer;

והיינו בכדי להיות התהוות הנבראים שהם מוגבלים כידוע ושרש כל השרשים להעלמות אלו הוא מבחי' עיגולים וכנ"ל

and this is in order for the created beings, which are limited, to come into being, as is known. And the root of all the roots of these concealments is from the level of Iggulim, as mentioned above.

(ועיין בע"ח שער מ"א פ"ה במש"ש לזה צריך שנודיעך ענין הלבושים וההיכלות מה ענינם כו' ע"ש).

(And see Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 5, in what is written there: "For this we must make known to you the matter of the garments and the chambers, what they are," etc.; see there.)

והנה אעפ"י שהעלמות אלו הם בודאי מבחי' קדושה עליונה כי המכוון בצמצום זה הוא בשביל שיתהוו הנבראים וכמבואר במ"א כפ"י

Now, although these concealments are certainly from the level of supernal holiness, for the intent in this contraction is that the created beings should come into being, as is explained elsewhere on the meaning of

כי הוי"ה הוא האלקים שהצמצום דשם אלקים הוא עצמו בחי' הוי' כו' עכ"ז בריבוי ההשתלשלות עד שנמשך בעגולים דעשיה שמהם נתהוו שמים וארץ הגשמיים

"that Havayah is Elokim": that the contraction of the Name Elokim is itself the level of Havayah, etc., nevertheless, through the manifold chain of descending worlds (hishtalshelus), until it was drawn into the Iggulim of the World of Asiyah (Action), from which the physical heavens and earth came into being,

שהם מבחי' העגולים וכנראה בעליל שהשמים הם עגולים בטבען וכן כדור הארץ הוא עגול (וגם יסוד הרוח שבארץ הוא מבחי' עגולים)

which are from the level of the Iggulim, as is plainly seen: the heavens are round by their nature, and likewise the globe of the earth is round (and the element of air that is on the earth is also from the level of Iggulim),

הנה בריבוי ההשתלשלות נתהווה מזה צמצום גמור והעלם גדול שנתעלם בחי' כח האלקי המחיה את העולם ונתלבש בלבושים רבים ועצומים כי עולם הוא מלשון העלם כנודע.

through the manifold chain of descent there came about from this a complete contraction and a great concealment, so that the G-dly power that gives life to the world became concealed and enclothed in many and mighty garments; for olam (world) is from the term he'lem (concealment), as is known.

ושרש כל השרשים להעלים זהו מבחי' ההעלם דעגולים העליונים שהאור מתעלם בהם ואינו מתגלה שמזה נמשך באצילות להיות הכלים מכסים על האורות ומעלימים אותם שיהיה גילוי

And the root of all the roots of concealment is from the level of the concealment of the supernal Iggulim, in which the light is concealed and not revealed. From this it follows in the World of Atzilus (Emanation) that the vessels cover the lights and conceal them, so that the revelation of

החיות מוגבל בתוכם בגבול שמזה הוא הגורם שבריו' ההשתלשלות יהיה בחינת העלם גמור שיתעלם הכח האלקות ויתלבש בלבושים רבים עד שיהיה נראה כאלו העולם הוא יש ודבר בפ"ע (וכמ"ש מזה בסש"ב פרק כ"א כ"ב):

the life-force should be limited within them, within a boundary. And this is what causes that, through the manifold chain of descent, there should be a complete concealment, so that the G-dly power is concealed and enclothed in many garments, until it appears as if the world were an existent (yesh), a thing by itself. (And as is written about this in Sefer Shel Beinonim, chapters 21 [and] 22.)

15 ג והנה באתערותא דלתתא הוא אתערותא דלעילא ע"י שהאדם מעמיק ונותן דעת ולב לראות איך שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית.

3. Now, through an arousal from below there is an arousal from above, by a person's delving deeply and applying his mind and heart to see how the Holy One, blessed be He, renews the work of creation every day, continually.

וכמ"ש וידעת היום וגו' וכולא קמיה כלא חשיב ממש ומה שהעולם נדמה ליש ודבר הוא מצד ההעלם וההסתתר שמתעלם הכח האלקות

As it is written, "Know this day," etc.; and "All before Him is considered as actually nothing." That the world seems to be an existent and a thing is because of the concealment and hiding by which the G-dly power is concealed;

אבל באמת אין עוד מלבדו כו' נמצא שהוא פועל שיועבר הצמצום וההעלם שמתעלם הכח האלקות ולהיות מתגלה בבחינת גילוי.

but in truth "there is nothing else besides Him," etc. It follows that he brings about the removal of the contraction and the concealment by which the G-dly power is concealed, so that it becomes revealed in a state of revelation.

16 ובאתעדל"ת זו גורם אתערותא דלעילא שגם למעלה לא יהיו בחי' הכלים מעלימים את האורות ומגבילין אותן ושיהיו בוקעין ומתגלין למטה כמו שהם ממש ולא יהי' בחי' ההסתרות והצמצומים כו'.

And through this arousal from below he brings about an arousal from above: that above, too, the vessels will not conceal the lights and limit them, and that [the lights] will break through and be revealed below exactly as they are, and there will not be the hidings and the contractions, etc.

והיינו כמו שיהיה לעתיד לבא דכתיב ונגלה כבוד הוי' וגו' שלא יסתיר העולם על אור קדושתו ב"ה

This is like what will be in the time to come, as it is written, "And the glory of Havayah shall be revealed," etc., when the world will not conceal the light of His holiness, blessed be He;

וכמו שהיה לפני החטא שהיה העולם מזוכך ביותר עד שלא היה מסתיר כלל על גילוי אלקותו ית' שהרי אדה"ר גם כשהיה מלובש בגוף השיג בג"ע סודות התורה כו'

and as it was before the sin, when the world was exceedingly refined, so that it did not conceal the revelation of His G-dliness, may He be blessed, at all. For Adam, the first man, even while he was clothed in a body, grasped the secrets of the Torah in Gan Eden, etc.

וגם כללות השתלשלות העולמות היה מזוכך ביותר משהם עתה שאור א"ס היה מתגלה בהם ביותר וכמ"ש בפע"ח שער השבת דמה שכעת נק' בחי' ז"א דאצילות היה אז מדרגה זו בבחי' עולם הבריאה

The chain of descending worlds (hishtalshelus) as a whole, too, was more refined than they are now, so that the Infinite Light (Or Ein Sof) was revealed in them more; as is written in Pri Etz Chaim, Sha'ar HaShabbos, that what is now called the level of Z'eir Anpin (the emotive attributes) of the World of Atzilus (Emanation), that degree was then at the level of the World of Beriah (Creation).

והרי בחי' הבריאה דעתה הרי הוא רחוק מאד בערך מז"א דאצילות שהרי בחי' אצילות הוא בחי' אלקות והוא כח מכחותיו ואור א"ס שורה בו בתכלית הגילוי משא"כ בריאה היא יש מאין כו'

Now, the level of Beriah of the present is very far removed in rank from Z'eir Anpin of Atzilus. For the level of Atzilus is the level of G-dliness, and it is a power of His powers, and the Infinite Light dwells in it in utmost revelation; whereas Beriah is something from nothing, etc.,

והם נבראים נפרדים ומחודשים מאין ליש והם בעלי גבול וכנוודע ובחטא אדם הראשון הוא שנתגשמו העולמות להיות אור א"ס מאיר בהם ע"י העלם וצמצום עד שבעה"ז הגשמי אור א"ס מוסתר בהם בתכלית כנ"ל.

and they are created beings, separate, and brought into being anew from nothing to something, and they are bounded, as is known. And it was through the sin of Adam, the first man, that the worlds became coarse, so that the Infinite Light shines in them through concealment and contraction, until in this physical world the Infinite Light is utterly hidden in them, as mentioned above.

17 וכאשר למטה נעשה אתכפיא סט"א דהיינו העברת הצמצום וההסתרה שיהיה בחי' גילוי אלקות כנפש האדם על ידי זה נעשה למעלה גם כן גילוי אלקות שלא יהיו בחי' כלים המסתירים את האורות כו'.

And when below there comes about the subduing of the sitra achra (the other side), that is, the removal of the contraction and the hiding, so that there is a revelation of G-dliness in the soul of man, then through this there comes about above, too, a revelation of G-dliness, so that there will not be vessels that hide the lights, etc.

18 וז"ש והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני הוי"ה. ולכאורה אין זה טעם שלפי שהוא ית' קדוש צריכים ישראל להיות ג"כ קדושים.

And this is [the meaning of] what is written, "You shall sanctify yourselves and you shall be holy, for I, Havayah, am holy." Seemingly, this is no reason: that because He, may He be blessed, is holy, Israel must also be holy.

אך הענין בפ"י והתקדשתם כמאמר רז"ל קדש את עצמך במותר לך דהיינו להיות אתכפייא סט"א שלא יסתירו השמים והארץ וכל

But the matter is [this]: the meaning of "You shall sanctify yourselves" is as our Sages, of blessed memory, said, "Sanctify yourself in what is permitted to you": that is, that there be a subduing of the sitra achra (the other side), so that the heavens and the earth and all

גשמיות העולם על אור קדושתו ית' ועי"ז יהיה למעלה ג"כ קדוש אני הוי" כו' דקדוש הוא לשון הבדלה כנודע.

the physicality of the world should not conceal the light of His holiness, may He be blessed. And through this there will also be, above, "I, Havayah, am holy," etc.; for kadosh (holy) is a term for separation, as is known.

19 והיינו שיהיה בחי' גילוי עצמות אלקותו ית' שלמעלה מצמצום הכלים שמגבילים האורות כי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא כנ"ל.

That is, there will be a revelation of the essence of His G-dliness, may He be blessed, which is above the contraction of the vessels that limit the lights; for through an arousal from below [there is] an arousal from above, as mentioned above.

וזהו ענין המאמר בזוה"ק כד אתכפיא סט"א לתתא אסתלק יקרא דקב"ה בכולהו עלמין דהיינו ע"י דאתכפיא סט"א שהועבר הצמצום וההסתרה דשמים וארץ הגשמיים ע"י אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין

And this is the matter of the saying in the holy Zohar: "When the sitra achra (the other side) is subdued below, the glory of the Holy One, blessed be He, rises up in all the worlds." That is, through the sitra achra being subdued, whereby the contraction and the hiding of the physical heavens and earth is removed, through this "the glory of the Holy One, blessed be He, rises up in all the worlds":

דהיינו שגם למעלה מת גלים האורות ובוקעים דרך הכלים כנ"ל ואסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין הם עלמין סתימין ועלמין דאתגליין

that is, that above, too, the lights are revealed and break through the vessels, as mentioned above. And "the glory of the Holy One, blessed be He, rises up in all the worlds": these are the hidden worlds and the revealed worlds.

וזהו המכוון בתורה ומצות שגורמים ע"י השראת אור א"ס דהיינו כנ"ל דכד אתכפיא סט"א בסור מרע ועשה טוב

And this is the intent in the Torah and mitzvos, that through them one brings about the indwelling of the Infinite Light (Or Ein Sof): that is, as mentioned above, that when the sitra achra is subdued through "turn away from evil and do good,"

אזי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא שיהיה למעלה העברת כל ההעלמות המעלימים את גילוי אור וחיות כו'

then, through an arousal from below [there is] an arousal from above, so that above there will be a removal of all the concealments that conceal the revelation of light and life-force, etc.,

עד שגם צמצום הכלים המגבילים את האורות ומסתירים אותו יועבר ג"כ שיהיו האורות בוקעים ומתגלים למטה כנ"ל (ועמ"ש בפ' חקת ע"פ ע"כ יאמרו המושלים באו חשבון כו').

until even the contraction of the vessels, which limit the lights and hide it, will also be removed, so that the lights will break through and be revealed below, as mentioned above. (And see what is written in Parshas Chukas on the verse "Therefore the rulers say, 'Come to Cheshbon,'" etc.)

ועתה יובן ג"כ שרש ענין קיום המצות בארץ ישראל דוקא וכמ"ש לעשות בארץ כו'. כי

Now the root of the matter of fulfilling the mitzvos in the Land of Israel specifically will also be understood, as it is written, "to do in the land," etc. For

הנה כתיב בה בא"י ארץ אשר היא זבת חלב ודבש. פי' לשון זבת הוא לשון מפעיל שעושה להיות זב חלב ודבש.

it is written of it, of the Land of Israel, "a land that flows with milk and honey." The meaning is that the term zavas ("flows") is a causative term: that it causes milk and honey to flow.

20 והענין הוא כי חלב ודבש הם בחי' כללות השתלשלות ע"ס שהם בחי' מ"ה וב"ן שהם חסדים וגבורות חלב הוא בחי' חסדים ודבש הוא בחי' גבורות

The explanation is this. Milk and honey are the level of the chain of descent of the Ten Sefiros as a whole, which are the level of [the Names] Mah and Ban, which are chassadim (kindnesses) and gevuros (severities): milk is the level of chassadim, and honey is the level of gevuros.

כי דבש נק' דין דגדלות כנודע שלכך נאמר כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו כו'.

For honey is called "the judgment of maturity" (din degadlus), as is known; and that is why it is said, "For no leaven and no honey shall you burn," etc.

ושניהם הן בחי' מוחין דגדלות חלב הוא בחי' מוחין דגדלות דחסדים וכמשל חלב האם שמגדל את הולד וממשיך בו שכל כו'.

And both of them are the level of mature intellect (mochin degadlus): milk is the level of the mature intellect of chassadim, like the analogy of the mother's milk, which makes the child grow and draws intellect into him, etc.

וכך למעלה הוא בבחינת בינה שמגדלת אברים דז"א ע"י השפעת השכל והוא הנק' בחינת חלב דאימא.
וכמארז"ל עשה להדדים במקום בינה כו'.

So too above, it is in the level of Binah (understanding), which makes the limbs of Z'eir Anpin (the emotive attributes) grow through imparting intellect; and this is what is called the level of the milk of Imma. As our Sages, of blessed memory, said, "He made for her breasts in the place of understanding (binah)," etc.

ובע"ח (שער הכללים ספ"ג) מבואר ג"כ בענין אלד"ד ומיד"ד שהם שני דדים דאימא שמהם יוצא החלב
לז"א לגדלו כו' (ועמ"ש בפ' ויחי ע"פ חכלילי כו' ולכן שנים מחלב).

And in Etz Chaim (Sha'ar HaKelalim, end of chapter 3) it is also explained, on the matter of Eldad and Meidad, that they are the two breasts (dadim) of Imma, from which the milk issues forth to Z'eir Anpin to make it grow, etc. (And see what is written in Parshas Vayechi on the verse "Red of eyes," etc., "and white of teeth from milk.")

ודבש הוא בחי' מוחין דגדלות דגבורות שהרי נק' דין דגדלות והיינו שהם בחינת גילוי האורות היפך
בחי' הצמצום של הכלים כו'

And honey is the level of the mature intellect of gevuros, for it is called "the judgment of maturity." That is, they are the level of the revelation of the lights, the opposite of the contraction of the vessels, etc.

(וע' פע"ח שער כוונת השופר ספ"א בענין דבש ועמ"ש בפ' תבא ע"פ היום הזה ה' אלקיך מצוך וכו').

(And see Pri Etz Chaim, Sha'ar Kavanas HaShofar, end of chapter 1, on the matter of honey; and see what is written in Parshas Savo on the verse "This day Havayah your G-d commands you," etc.)

וזהו ענין זבת חלב ודבש שהם מוחין דגדלות שהוא היפך ההעלם והצמצום שהוא בחי' מוחין דקטנות
כו'

And this is the matter of "flowing with milk and honey": they are mature intellect, which is the opposite of the concealment and the contraction, which is the level of immature intellect (mochin dekatnus), etc.

ומזה נמשך גם בגשמיות שיהיה החלב נוטף מן העצים ומן התאנים כו'. והוא מחמת סיבת בקיעת האורות את הכלים למעלה כנ"ל.

And from this it follows in physicality, too, that the milk drips from the goats, and [the honey] from the figs, etc. And this is on account of the cause, the lights' breaking through the vessels above, as mentioned above.

וזוהו כללות ענין מצות דכניסת א"י לקיים שם התוהמ"צ דכתיב לעשות בארץ כו'. ופ"י לעשות הוא לתקן כמו ועשתה את צפרניה ותרגמו ותתקן כו'.

And this is the matter of the mitzvah of entering the Land of Israel as a whole: to fulfill there the Torah and the mitzvos, as it is written, "to do in the land," etc. And the meaning of "to do" is to rectify (letaken), as in "and she shall do her nails," whose Targum is "and she shall rectify," etc.

והיינו לתקן בארץ שיהיה בחי' ארץ זבת חלב כו' שיבקעו האורות את הכלים ויתגלו למטה ע"י קיום התורה ומצות שיקיימו בא"י דבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא כנ"ל:

That is, to rectify in the land, so that there will be the level of "a land flowing with milk," etc.: that the lights will break through the vessels and be revealed below through the fulfillment of the Torah and mitzvos that they will fulfill in the Land of Israel; for through an arousal from below [there is] an arousal from above, as mentioned above.

21 ד ואחר כל הנ"ל יובן ג"כ ענין המעשה דמרגלים שלא רצו ליכנס לא"י מפני ששרשם הוא מבחי' לאה עולם המחשבה כו'

4. After all the above, the matter of the episode of the spies will also be understood: that they did not want to enter the Land of Israel because their root is from the level of Leah, the World of Thought, etc.

(כמ"ש בע"ח שער הארת המוחין פ"א) וטענו למה צריכים לירד בבחי' עולם הדבור שהוא בחי' מלי' דאצילות סוף כל דרגין כו'

(as is written in Etz Chaim, Sha'ar Hearas HaMochin, chapter 1). And they argued: Why must [we] descend into the level of the World of Speech, which is the level of Malchus (sovereignty) of the World of Atzilus (Emanation), the end of all levels, etc.,

בכדי לקיים שם התורה ומצות בדבור ובמעשה שע"י יהיה בחי' גילוי אור א"ס שיבקעו האורות כו' in order to fulfill there the Torah and mitzvos in speech and in deed, so that through this there will be a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), that the lights will break through, etc.?

הלא זה אפשר לקיים גם ע"י התורה ומצות ברוחניות ולא בעשייה גשמיות דהיינו כי גם בעולם המחשבה יש כל פרטים הנמצאים בדבור ובמעשה מאחר שהדבור נמשך מן המחשבה.

Surely this can be fulfilled also through the Torah and mitzvos in spirituality, and not in physical doing. That is, in the World of Thought, too, there are all the particulars that are found in speech and in deed, since speech is drawn from thought.

22 וא"כ כל מצוה ומצוה שמקיים בדבור או במעשה גשמיות יכול הוא לקיימה ברוחניות בבחינת מחשבה. ועי"ז יהיה ג"כ למעלה בחי' גילוי אור א"ס כו'.

If so, each and every mitzvah that one fulfills in speech or in physical deed, he can fulfill in spirituality, in the level of thought; and through this there will also be, above, a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), etc.

וכדוגמא שאמרו באברהם קיים אברהם את כל התורה כולה עד שלא ניתנה וא"א לומר שקיים כל התורה בפועל ממש

As in the example of what they said of Avraham: "Avraham fulfilled the entire Torah before it was given." And it is impossible to say that he fulfilled the entire Torah in actual practice,

שהרי יש כמה מצות שלא היה אפשר לו לקיימם כלל. אלא שקיים אותם ברוחניות שהמשיך כל האורות עליונים הנמשכים ע"י המצות כו'.

for there are a number of mitzvos that he could not possibly fulfill at all. Rather, he fulfilled them in spirituality: he drew down all the supernal lights that are drawn down through the mitzvos, etc.

23 וכמו כן היו סבורים המרגלים שיקיימו המצות ברוחניות דהיינו בבחינת עולם המחשבה כו' ועל כן לא רצו ליכנס לארץ ישראל.

Likewise, the spies were of the opinion that they would fulfill the mitzvos in spirituality, that is, in the level of the World of Thought, etc.; and therefore they did not want to enter the Land of Israel.

אך באמת היו מוטעים שהעיקר הוא לעשותם בארץ דוקא וכמארז"ל כמה תפלות התפלל משה ליכנס לא"י ושאלו וכי לאכול מפירותיה היה צריך אלא לקיים את המצות התלויים בה

But in truth they were mistaken, for the main thing is to do them in the Land specifically, as our Sages, of blessed memory, said: How many prayers Moshe prayed to enter the Land of Israel! And they asked: Did he then need to eat of its fruits? Rather, [it was] to fulfill the mitzvos that depend on it.

והיינו שצריך להמשיך את האורות העליונים שיבקעו את הכלים כו' שאי אפשר לגרום המשכה זו אם לא ע"י מעשה דוקא ולא במחשבה כו'.

That is, one must draw down the supernal lights so that they break through the vessels, etc.; and it is impossible to bring about this drawing down except through deed specifically, and not in thought, etc.

24 והטעם הוא משום דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה וכמאמר נעוץ תחלתן בסופן וכו' שכל דבר שהוא גבוה ומרומם יותר בעצם יתלבש דוקא בדבר היותר נמוך. וכענין מאמר רז"ל די לחכימא ברמיזא כו'.

The reason is that "the last in deed was first in thought," as in the saying, "Their beginning is wedged in their end," etc.: whatever is higher and more exalted in essence becomes enclothed specifically in the lowest thing. It is like the matter of the saying of our Sages, of blessed memory, "For a wise man, a hint suffices," etc.

דהיינו כשיש שכל עמוק מאד אשר א"א להסבירו לזולתו ע"י אותיות הדבור מגודל עמקותו אשר לא יכילו אותו אותיות הדבור ולא יהיה יכול להוגבל בהן עכ"ז יוכל להבינהו לזולתו ע"י רמז בתנועה גשמיות כו'.

That is, when there is a very deep idea that cannot be explained to another through the letters of speech because of its great depth, for the letters of speech cannot contain it and it cannot be limited within them, nevertheless one can make another understand it through a hint, with a physical gesture, etc.

25 ונמצא שיש יתרון לתנועה ורמיזה שהיא גשמיות יותר מאותיות הדבור שהם רוחניים בזה שדבר הגבוה יותר יתלבש בהם דוקא ולא בדבור כו'.

It follows that a gesture and a hint, which is physical, has an advantage over the letters of speech, which are spiritual, in that the higher thing becomes enclothed specifically in them, and not in speech, etc.

וכמו כן יובן למעלה שלהיות המשכה עליונה להיות גילוי בחינת מוחין דגדלות שיבקעו האורות את הכלים אי אפשר לעורר זה כ"א ע"י מעשה דוקא ולא ע"י בחינת המחשבה משום דנעוץ תחלתן בסופן כו'.

So too it will be understood above: for there to be a supernal drawing down, so that there will be a revelation of the level of mature intellect (mochin degadlus), that the lights break through the vessels, it is impossible to arouse this except through deed specifically, and not through the level of thought, because "their beginning is wedged in their end," etc.

(ועיין במשנה פי"ב דיבמות דף ק"ד ע"ב כל דבר שהוא מעשה כו') וע"כ ביקש משה ליכנס לארץ דוקא

(And see the Mishnah, chapter 12 of Yevamos, page 104b: "Anything that is a deed," etc.) And therefore Moshe asked to enter the Land specifically.

(ועיין מ"ש בפ' ויצא ע"פ וללבן שתי בנות. ועמ"ש ע"פ ראשי המטות מענין יתרון בחי' המעשה דוקא משא"כ בבחי' מחשבה כו' ובד"ה מי מנה עפר יעקב כו' ועמ"ש ע"פ יביאו לבוש מלכות).

(And see what is written in Parshas Vayitzei on the verse "And Lavan had two daughters"; and see what is written on the verse "The heads of the tribes," on the matter of the advantage of the level of deed specifically, which is not so with the level of thought, etc.; and in the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov," etc.; and see what is written on the verse "Let them bring royal apparel.")

וזהו שכתוב טובה הארץ מאד מאד. פי' ב' פעמים מאד הם כנגד עלמין סתימין דלא אתגלין

And this is what is written, "The land is very, very good." The meaning is that the two times "very" correspond to the hidden worlds that are not revealed,

שהם היכלות דא"א ועלמין דאתגלין שהם היכלות דזו"נ כו'. שבשני מיני עולמות הללו בוקעים ויורדים ומתגלים האורות עליונים למטה.

which are the chambers of Abba and Imma (Chochmah and Binah), and the revealed worlds, which are the chambers of Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus), etc.: in these two kinds of worlds the supernal lights break through and descend and are revealed below.

26 ובכללות ענין גילוי ובקיעת האורות כנ"ל הוא ע"י המשכת בחינת הכתר עליון שהוא למעלה מגדר ההלבשה בכלים כו'.

In general, the matter of the revelation and the breaking through of the lights, mentioned above, is through drawing down the level of the supernal Keser (the Crown), which is above the bounds of enclothement in vessels, etc.

וזהו שכתוב אם חפץ בנו הוי' חפצה הוא בחינת פנימית הכתר שהוא בחינת הטעם והענג שיש ברצון כו'.

And this is what is written, "If Havayah desires us": desire (chafitzah) is the level of the inner dimension (pnimiyus) of Keser, which is the level of the relish and the delight that is in will, etc.

ורצון הוא בחינת חיצוניות הכתר וכמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון כו'. וכאן הוא אומר אם חפץ בנו הוי'

And will (ratzon) is the level of the outer dimension (chitzoniyus) of Keser, as is written in the discourse beginning "And I was with Him as a nursling," etc. And here it says, "If Havayah desires us":

דהיינו שיתגלה פנימיות הכתר שהוא למעלה מגדר ההלבשה בכלים שעיי"ז יהיה ג"כ למטה בקיעת האורות כו'

that is, that the inner dimension of Keser, which is above the bounds of enclothement in vessels, will be revealed, so that through this there will also be, below, the breaking through of the lights, etc.

(וע' בזהר פ' שלח דק"ס סע"א) וכל זה הוא ע"י שטובה הארץ כו' משום דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן.

(And see the Zohar, Parshas Sh'lach, page 160, end of side a.) And all this is through "the land is good," etc., because "their beginning is wedged in their end, and their end in their beginning."

ויוכן זה עוד עפמ"ש בת"א פ' מקץ סד"ה רני ושמחי בת לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו'

This will be understood further in light of what is written in Torah Ohr, Parshas Mikeitz, at the end of the discourse beginning "Sing and rejoice, daughter": "He did not cease to cherish her until He called her 'My daughter,' etc.,

עד שקראה אמי כו' ולע"ל כתיב רני ושמחי בת שבחינת בת תתעלה ביתר שאת ולהיות אשת חיל עט"ב עכ"ל.

until He called her 'My mother,' etc. And of the time to come it is written, 'Sing and rejoice, daughter,' for the level of 'daughter' will be elevated with surpassing loftiness, and become 'a woman of valor, the crown of her husband,'" end of quote.

27 והנה בחינת בת זהו ענין ירושלים של מטה ובחינת אמי זהו ענין ירושלים של מעלה והיא בחינת עולם המחשבה בחינת ה' גדולה לאה אם הבנים כו'

Now, the level of "daughter" is the matter of the Jerusalem below, and the level of "My mother" is the matter of the Jerusalem above, which is the level of the World of Thought, the level of the great hei, Leah, "the mother of the children," etc.

והם רצו להמשיך הכל ע"י ירושמ"ע לבד אך באמת א"א להגיע לזה כ"א ע"י ירושמ"ט

And they wanted to draw down everything through the Jerusalem above alone; but in truth it is impossible to attain this except through the Jerusalem below,

כי זה השער לה' והיא בחינת כעיר שחוברה לה יחדו כו' לבחינת ירושמ"ע ולכן ארז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושמ"ע עד שיכנס בירושמ"ט.

for "this is the gate to Havayah," and it is the level of "like a city that is joined together," etc., to the level of the Jerusalem above. And therefore our Sages, of blessed memory, said: The Holy One, blessed be He, swore that He would not enter the Jerusalem above until He enters the Jerusalem below.

28 ועוד זאת שהרי נאמר כי הנני בא ושכנתי בתוך דוקא בבחינת ירושמ"ט כו' שבחינת בת תתעלה ביתר שאת כנוזכר לעיל

Moreover, it is said, "For behold, I come, and I will dwell in your midst": specifically in the level of the Jerusalem below, etc.; for the level of "daughter" will be elevated with surpassing loftiness, as mentioned above.

והיינו בבחינת קיום המצות במעשה גשמיות דוקא שנקרא בחינת עבד וע"ז דוקא נאמר הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד.

That is, in the level of fulfilling the mitzvos in physical deed specifically, which is called the level of a servant; and of this specifically it is said, "Behold, My servant shall prosper; he shall be exalted and lifted up, and be very high."

וזהו טובה הארץ מאד מאד כמו בחי' וגבה מאד. ועוד י"ל כי הנה מבואר בשל"ה ר"פ ויחי בענין מ"ש ג"פ היכל ה' המה

And this is "The land is very, very good," like the level of "and be very high." It may further be said: for it is explained in the Shelach, at the beginning of Parshas Vayechi, on the matter of what is written three times, "The Heichal (Sanctuary) of Havayah," "are these"

(בירמיה ס"ז ד') וכן ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' (שם סס"י כ"ב) נז' ג"פ ארץ.

(in Jeremiah, chapter 7, [verse] 4), and likewise "Land, land, land, hear the word of Havayah" (there, end of chapter 22), where "land" is mentioned three times:

כי גם למעלה באצילות יש ג"כ ירושמ"ט וירושמ"ע שהם ה' תתאה וה' עילאה. והבחי' הג' זהו ירושמ"ט ממש שבעשי' הגשמיות בעוה"ז.

for above, too, in the World of Atzilus (Emanation), there are also a Jerusalem below and a Jerusalem above, which are the lower hei and the upper hei; and the third level is the actual Jerusalem below, in the physical World of Asiyah (Action), in this world.

והיינו כי המצות הם בשלשה בחינות מחדומ"ע כמ"ש לקמן בד"ה ועתה יגדל נא ובד"ה וישלח יהושע כו' מרגלים חרש.

That is, the mitzvos are in three levels, thought, speech and action, as is written below, in the discourse beginning "And now, I pray, let [the power] be great," and in the discourse beginning "And Yehoshua sent," etc., "spies, secretly."

29 וזהו ענין ג' פעמים קדוש שממשיכים עי"ז מבחינת סכ"ע לג' עולמות בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהן

And this is the matter of "holy" three times: through this we draw down from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) to the three worlds, "I created it, I formed it, I also made it," which are

בחינת מחשבה ודבור ומעשה שהן הן ג' בחי' היכל הנ"ל והן הן ג"כ ג' בחינות תורה ועבודה וגמ"ח כמ"ש כמ"א בד"ה כי ביום הזה יכפר.

the levels of thought, speech and action; these are themselves the three levels of Heichal mentioned above, and they are also the three levels of Torah, divine service (avodah) and acts of kindness (gemilus chassadim), as is written elsewhere, in the discourse beginning "For on this day He shall atone."

30 ועפ"ז י"ל שדור המדבר שהם בחינת ומדברך נאווה רצו להמשיך בבחינת דבור ומחשבה שהם הם ירושמ"ט וירושמ"ע שבעולם העליון היינו ה' תתאה וה' עילאה כנ"ל. אבל בבחינת זו הג' דארץ שלמטה לא רצו.

According to this, it may be said that the generation of the desert (midbar), who are the level of "and your speech (midbarech) is comely," wanted to draw down in the level of speech and thought, which are the Jerusalem below and the Jerusalem above that are in the upper world, that is, the lower hei and the upper hei, as mentioned above. But this third level, of the land below, they did not want.

31 והיינו דקסברו שיוכלו להמשיך ע"י ירושמ"ט וירושמ"ע שבעולם העליון והיינו ע"י דבור ומחשבה לבד כנ"ל.

That is, they held that they would be able to draw down through the Jerusalem below and the Jerusalem above of the upper world, that is, through speech and thought alone, as mentioned above.

אכן באמת עיקר כל ההמשכות הוא ע"י עשיה דוקא ועמ"ש מזה בד"ה מי מנה עפר יעקב בפ"י אף עשיתיו.

But in truth the main point of all the drawings-down is through doing (asiyah) specifically. And see what is written about this in the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov," on the meaning of "I also made it."

ושם נתבאר דאף מרבה בחינה רביעית שלמעלה מכל הג' בחינות דבראתיו יצרתיו עשיתיו שבחינה זו נמשך ומתגלה ע"י העשיה דוקא. ויש לומר ג"כ שזהו ענין התגלות קדש העליון שלמעלה מבחינת ג"פ קדוש בוי"ו.

And there it is explained that "also" (af) comes to include a fourth level, which is above all three levels of "I created it, I formed it, I made it," and that this level is drawn down and revealed through the doing specifically. And it may also be said that this is the matter of the revelation of the supernal Kodesh (holiness), which is above the level of the three times Kadosh (holy) with a vav.

ועמ"ש סד"ה שיניך כעדר הרחלים ואפ"ל ששלשה בחינות היכל הנ"ל זהו ג"כ ג' המדריגות דלא זו מחבבה עד שקראה בתי ואחותי ואמי וכו':

And see what is written at the end of the discourse beginning "Your teeth are like a flock of ewes." And one can say that the three levels of Heichal mentioned above are also the three degrees of "He did not cease to cherish her until He called her 'My daughter,' and 'My sister,' and 'My mother,'" etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and likuteitorah.com; it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: [likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From [likuteitorah.com/likkutei-torah/shelach/2/](https://www.likuteitorah.com/likkutei-torah/shelach/2/)

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok